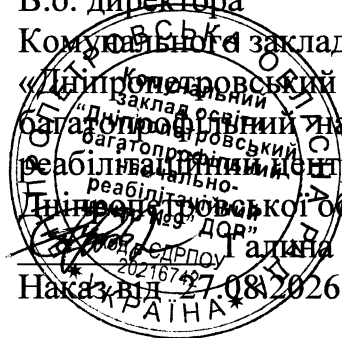

СХВАЛЕНО:

Рішення педагогічної ради
Комунального закладу освіти
«Дніпропетровський
багатопрофільний навчально-
реабілітаційний центр №9»
Дніпропетровської обласної ради»
Протокол від 27.08.2026 №1

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. директора
Комунального закладу освіти
«Дніпропетровський
багатопрофільний навчально-
реабілітаційний центр №9»
Дніпропетровської обласної ради»
Галина КУЗНЕЦОВА
Наказ від 27.08.2026 № 34-00

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

для учнів початкової школи

зі складними порушеннями розвитку

**Комунального закладу освіти «Дніпропетровський
багатопрофільний навчально-реабілітаційний центр №9»**

Дніпропетровської обласної ради»

на 2026 / 2027 навчальний рік

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	3
2.	Диференціація освітнього процесу	7
3.	Структура навчального року	9
4.	Загальний обсяг навчального навантаження	11
5.	Робочі навчальні плани	13
6.	Індивідуальне навчання (педагогічний патронаж)	17
7.	Корекційно-розвитковий складник	19
8.	Виховний складник	21
9.	Зміст навчального матеріалу	23
10.	Очікувані результати навчання здобувачів освіти	25
11.	Опис інструментарію оцінювання	27
12.	Форми організації освітнього процесу	32
13.	Взаємозв'язок освітніх галузей та наступність дошкільної, початкової освіти та базової середньої освіти	34
14.	Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою	36
15.	Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти	37

1. Загальні положення

Тип закладу – навчально-реабілітаційний центр.

Мова навчання – українська.

Основна мета початкової освіти в навчально-реабілітаційному центрі – інтеграція дітей з особливими освітніми потребами зі складними порушеннями розвитку в суспільство, формування суспільних цінностей, здобуття освіти, розвиток самостійності, пізнавальної активності, здібностей, творчості, комплексна реабілітація, відновлення здоров'я, корекція порушень, розвиток та формування компетентностей для самостійного життя і соціалізації, підготовка до здобуття базової середньої освіти та до життя у демократичному суспільстві.

Зміст початкової освіти визначається Державним стандартом початкової освіти і включає в себе формування компетентностей, необхідних для всебічного розвитку дитини, її талантів, здібностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних особливостей.

Освітній процес спрямований на досягнення учнями результатів навчання і виховання, інтегрування у соціальне оточення, реалізацію на практиці досвіду, знань, умінь, цінностей, набутих у процесі корекційного навчання для подальшого самостійного життя та адаптації до соціального середовища.

Безумовним пріоритетом при організації освітнього процесу залишається безпека, безперервність та якість освітнього процесу.

Освітня програма розроблена для осіб з особливими освітніми потребами зі складними порушеннями розвитку, що передбачають поєднання різних типів особливих освітніх потреб (труднощів), у тому числі тих, які себе не обслуговують та потребують індивідуального догляду та супроводу (з порушеннями інтелектуального розвитку різного ступеню в поєднанні з порушеннями опорно-рухового апарату, слуху, зору, з функціональними моторними/фізичними, мовленнєвими труднощами, з соціоадаптаційними/ соціокультурними труднощами, в тому числі такими, що пов'язані з розладами аутистичного спектра, синдромом Дауна тощо, з тяжкими порушеннями та розладами поведінки і комунікації та з іншими порушеннями).

Освітня програма для учнів початкової школи Комунального закладу освіти «Дніпропетровський багатoproфільний навчально-реабілітаційний центр №9» Дніпропетровської обласної ради» на 2026/2027 навчальний рік окреслює основні підходи до планування та організації закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями доступних результатів навчання і спрямована на всебічне та комплексне формування сучасної багаторівневої картини світу, формування ключових, предметних і життєвих компетентностей та наскрізних умінь, формування вміння цілісно реалізовувати на практиці знання, досвід і цінності, набуті в процесі корекційного навчання, виховання самостійності,

працьовитості, екологічної, соціальної і культурної грамотності, максимально можливу інтеграцію особистості в соціальне оточення тощо.

Освітня програма розроблена на основі Типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку, розроблених під керівництвом Чеботарьової О. В., затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 19.09.2022 № 836 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України», Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами», відповідно до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 688) та враховує навчально-пізнавальні можливості і потреби здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку.

Освітня програма для учнів початкової школи не допускає вилучення з освітнього процесу предметів інваріантної складової, а години на їх вивчення можуть зменшуватися не більше ніж вдвічі порівняно з показниками Типових освітніх програм.

Варіативність змісту початкової освіти забезпечується шляхом запровадження резервного часу в освітній програмі закладу, що сприяє задоволенню освітніх потреб здобувачів освіти, вирівнюванню їх досягнень, розвитку наскрізних умінь.

Зміст навчання відповідає (орієнтовно) Типовим освітнім програмам, але може містити додаткові компоненти змісту. Зміст навчання добирається педагогом індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей та потреб учнів.

Освітня програма спирається на вимоги до очікуваних результатів навчання (предметно-орієнтовані компетентності) та вказаний відповідний зміст кожного навчального предмета/інтегрованого курсу, що визначені Типовими освітніми програмами.

Освітню програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- корекційно-розвивальної спрямованості навчання;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;

- взаємопов'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння дітьми предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети/ інтегровані курси;
- творчого використання педагогами програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст Освітньої програми спрямований на формування у школярів таких ключових компетентностей:

1) володіння державною мовою, що передбачає елементарні уміння та навички (у межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження; можливість спілкуватися рідною мовою (у межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;

2) математичної компетентності, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

3) компетентності у галузі природничих наук, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самотійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

4) соціально-трудової компетентності, що передбачає формування трудових умінь та навичок, що забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;

5) екологічної компетентності, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадливого використання та збереження природних ресурсів;

6) максимально можливої інформаційно-комунікаційної компетентності, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційно-комунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

7) максимально можливих громадянських та соціальних компетентностей, що передбачають уміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, співпрацювати з іншими для досягнення спільної мети, проявляти активність в житті класу і закладу, повагу до інших осіб, цінувати культурне розмаїття, дбайливе ставлення до власного здоров'я і здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

8) культурної компетентності, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;

9) навчанню впродовж життя, що передбачає опанування життєво необхідними базовими уміньми і навичками, що сприятимуть подальшій соціальній адаптації та інтеграції у суспільство;

10) основ фінансової грамотності, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослими та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати власну поведінку.

Предмети та курси за вибором визначені у межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів і потреб здобувачів освіти, а також рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Ураховуючи інтегрований характер компетентностей, широко використовуються внутрішньо-предметні та міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу вмінь у нові ситуації.

Реалізація корекційних завдань у процесі навчання учнів зі складними порушеннями розвитку полягає в активізації їхньої пізнавальної діяльності та створенні позитивної мотивації до навчання, розвитку мовлення та комунікативної діяльності, сприянні розумовому, моральному, фізичному, соціокультурному та естетичному розвитку особистості, формуванні вміння вчитися тощо.

Освітня програма забезпечує неперервність змісту освітніх ліній дошкільної та галузей початкової освіти.

У разі здобуття освіти за індивідуальною чи дистанційною формою заклад забезпечує створення умов для отримання учнями психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових, реабілітаційних послуг та їх участі у заходах закладу та класу, до якого зарахована дитина.

Згідно з Державним стандартом початкової освіти, освітній процес організовується у відповідності до циклів навчання, які враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей. Так, організація навчання в 1-2 класах здійснюється із застосуванням діяльнісного підходу на інтегрований основі та з переважанням ігрових методів; у 3-4 класах – на інтегровано-предметній основі, що передбачає поєднання та переплетення академічних знань і практичних навичок з різних навчальних предметів замість вивчення їх ізольовано.

2. Диференціація освітнього процесу

Диференціація освітнього процесу передбачає створення особливих умов, за яких навчання, виховання і реабілітація адаптуються відповідно до індивідуальних потреб, можливостей, інтересів, здібностей, рівня готовності та інших особливостей учнів зі складними порушеннями розвитку.

Класи комплектуються учнями з урахуванням наявних порушень розвитку та типологічних особливостей психофізичного розвитку з дотриманням граничної наповнюваності. У разі недостатньої кількості учнів з однорідними порушеннями розвитку та за умови забезпечення індивідуального підходу в один клас зараховуються учні з однотипними категоріями особливих освітніх потреб (труднощів). За необхідності до одного класу можуть зараховуватися учні різного віку за умови, що їх різниця у віці становить не більше двох років.

З метою реалізації диференційованого підходу, враховуючи різний рівень підготовки, темп розвитку учнів та їхні освітні потреби, заклад розробляє декілька робочих навчальних планів. Такий формат дає змогу адаптувати освітній процес до реальних запитів дітей, створити умови для максимально ефективного навчання та забезпечити гармонійний розвиток кожного школяра з огляду на його особисті можливості.

У разі необхідності у взаємодії з батьками для учня розробляється індивідуальний навчальний план, який визначає відмінну послідовність, форму і темп засвоєння освітніх компонентів освітньої програми, забезпечує засвоєння дитиною освітньої програми закладу із збереженням корекційно-розвиткового складника та передбачає участь у заходах закладу.

Розклад уроків для учнів, які навчаються за індивідуальним навчальним планом, складається із дотриманням санітарно-гігієнічних вимог до розкладу уроків та узгоджується з розкладом уроків класу, до якого зарахований учень.

Диференційований підхід передбачає гнучкий спосіб коригувати методи навчання, педагогічні технології та передбачає індивідуалізований процес навчання, виховання та реабілітації, який адаптується до особливостей кожної дитини з порушеннями сенсорної, інтелектуальної, соматичної чи поведінкової сфери з метою забезпечення успіху для всіх, підвищення мотивації, оптимального розвитку особистості та надання можливості здобути освіту, яка відповідає здібностям та можливостям здобувачів освіти та потребам суспільства.

Принципи диференційованого підходу:

- індивідуалізація: врахування специфічних потреб, нахилів та здібностей кожної дитини;
- гнучкість: коригування методів та засобів навчання залежно від особливостей учня; зміст освіти, навчальні завдання, темп навчання, методи та

оцінювання гнучкі та адаптовані до учнів; використання засобів та завдань різної складності; доповнення основного змісту додатковими завданнями тощо;

- різноманітність: використання різноманітних форм, методів та прийомів засвоєння, закріплення та перевірки знань;

- візуальна допомога: застосування візуальних кордонів, розкладів та підказок для створення стабільного режиму та впевненості у дітей;

- альтернативна та допоміжна комунікація: використання допоміжних засобів для полегшення комунікації, потреб та бажань дитини;

- рівноправність: створення умов для успішної роботи кожного учня, незважаючи на його рівень розвитку;

- взаємодія: забезпечення комфортного та вільного спілкування між учасниками освітнього процесу.

Викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів) забезпечується способами, що є найбільш прийнятними для учнів зі складними порушеннями розвитку відповідного віку, у тому числі шляхом адаптації/модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів). Застосовуються методи і способи, які забезпечують формування у дітей необхідних компетентностей для подальшої соціалізації, навчання, розвитку комунікативних навичок тощо.

З метою гармонійного розвитку і навчання реалізується індивідуальна освітня траєкторія кожного учня, що передбачає обов'язкову розробку для кожного здобувача освіти індивідуальної програми розвитку.

Індивідуальна програма розвитку розробляється командою супроводу на підставі висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи та підписується одним з батьків (іншим законним представником) учня.

Індивідуальна програма розвитку передбачає адаптації та модифікації щодо облаштування освітнього середовища, застосування належних форм і методів викладання, навчальних матеріалів, обладнання, урахування сенсорних та психофізичних потреб дитини.

Адаптація змінює характер представлення матеріалу, не змінюючи зміст навчального завдання, пристосовує середовище до потреб учня. Можуть використовуватись такі види адаптацій:

- адаптація навчальних матеріалів (адаптація навчальних посібників, наочних та інших матеріалів, використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів, картки-підказки тощо);

- адаптація навчальних підходів (використання навчальних завдань різного рівня складності, збільшення часу на виконання завдання, зміна темпу занять, чергування видів діяльності, виконання завдань за зразком, вид та частота релаксації, використання засобів концентрації уваги тощо);

- пристосування освітнього середовища (доступність, зменшення рівня шуму в класі, приміщення для усамітнення, збільшення інтенсивності освітлення в класних кімнатах, інше).

Адаптація/модифікація освітніх програм трансформує характер викладання навчального матеріалу шляхом варіювання змісту освітніх цілей, складності навчального завдання (спрощення чи скорочення змісту навчального матеріалу, зміна навчального плану, завдань для конкретної дитини, визначення змісту, який необхідно засвоїти, інтеграція двох або більше навчальних предметів тощо).

Адаптація/модифікація проведення процедур оцінювання здобувачів освіти здійснюється за потреби та з урахуванням особливостей учнів.

Індивідуальна програма розвитку розробляється на один навчальний рік; після першого семестру за результатами навчання програма переглядається з метою її коригування (за потребою).

Наприкінці навчального року обов'язково здійснюється підсумковий аналіз виконання індивідуальної програми розвитку дитини. Цей важливий процес дозволяє об'єктивно оцінити досягнення учня, визначити ефективність обраних педагогічних стратегій та окреслити подальші кроки для його зростання.

Індивідуальна програма розвитку дитини є гнучким документом, тому за потреби члени команди супроводу можуть ініціювати її перегляд, внесення актуальних змін та додаткових корекцій. Це дозволяє вчасно адаптувати освітній процес до поточних потреб учня, спираючись на його успіхи, труднощі та динаміку розвитку.

3. Структура навчального року

Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня визначаються педагогічною радою в межах часу, передбаченого Освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого робочим навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, особливостей регіону, специфіки функціонування закладу, безпекової ситуації тощо.

Організація освітнього процесу в 2026/2027 навчальному році здійснюється відповідно до Державного стандарту початкової освіти, Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», нормативно-правового забезпечення Нової української школи, Положення про навчально-реабілітаційний центр, постанови Кабінету Міністрів України від 01.07.2026 № 847 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні», рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дії правового режиму воєнного стану, Освітньої програми закладу, Стратегії розвитку закладу, Статуту закладу, сучасних

досягнень спеціальної педагогіки та психології щодо навчання дітей зі складними порушеннями розвитку тощо.

Навчальний рік розпочинається 1 вересня 2026 року і завершується (орієнтовно) 30 червня 2027 року.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою:

I семестр – з 1 вересня 2026 року по 25 грудня 2026 року;

II семестр – з 11 січня 2027 року по 31 травня 2027 року.

Упродовж навчального року для учнів початкової школи проводяться канікули, тривалість яких становитиме не менше 30 календарних днів (окрім літніх канікул), а саме (орієнтовно):

осінні – з 24 жовтня по 1 листопада 2026 року;

зимові – з 26 грудня 2026 року по 10 січня 2027 року;

весняні – з 27 березня по 4 квітня 2027 року.

На підставі рішення педагогічної ради закладу:

- у період з 1 по 25 червня 2027 року для здобувачів освіти навчальний час буде використаний на проведення навчально-пізнавальної і пошуково-дослідницької діяльності, екологічних акцій, реалізації проєктів, проведення корекційно-розвиткових, оздоровчо-виховних та розважальних заходів, інших форм організації освітнього процесу, спрямованих на надолуження освітніх втрат, розвитку соціальних навичок та психологічного благополуччя дітей;

- у період з 28 по 30 червня 2027 року для батьків і здобувачів освіти буде організована індивідуальна консультативна робота з питань розвитку, навчання і виховання дітей, усунення прогалин у навчанні, організація літнього оздоровлення та організація корисного дозвілля в літній період тощо.

Таким чином заклад виконує вимогу пункту 3 статті 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо тривалості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти не менше 175 навчальних днів.

Враховуючи умови воєнного стану, особливості безпекової ситуації, можливі перебої в роботі об'єктів критичної інфраструктури, зокрема систем енергопостачання, а також вплив погодних умов, заклад забезпечує гнучку організацію освітнього процесу. Залежно від конкретної ситуації це може передбачати зміну строків проведення канікул, поєднання різних форм організації навчання, перерозподіл навчального часу, внесення змін до календарно-тематичного планування та інші рішення, що сприятимуть безперервності навчання та досягненню результатів, визначених державними стандартами освіти.

Форма організації освітнього процесу – очна (у змішаному режимі) з урахуванням безпекової ситуації; для дітей, батьки яких подали відповідну заяву, освітній процес організовується за дистанційною формою.

Режим роботи – п'ятиденний навчальний тиждень. Навчальні заняття у початковій школі розпочинаються о 08.30 год. Корекційно-розвиткова робота, гурткові заняття проводяться після навчальних занять та активного відпочинку здобувачів освіти на подвір'ї закладу.

Різниця в часі навчальних годин обліковується і компенсується проведенням додаткових та індивідуальних занять, прогулянкою тощо.

4. Загальний обсяг навчального навантаження

Організація освітнього процесу в очній (у змішаному режимі) формі навчальні заняття проводяться за сталим розкладом в очному і дистанційному форматі. Розклад уроків, корекційно-розвиткових занять складається з дотриманням педагогічних вимог та вимог санітарного законодавства з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, не призводить до перевантаження дітей і затверджується директором Центру.

Початок навчальних занять о 08.30 год.

Тривалість уроків становить у 1 класі – 35 хв, у 2 - 4 класах – 40 хв.

Враховуючи високу виснажливість дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку, освітній процес адаптується до їхніх індивідуальних можливостей та у разі необхідності тривалість уроків може бути скороченою. Скорочення тривалості занять дозволяє зменшити навантаження на нервову систему дитини, попередити перевтому та зберегти ресурс для засвоєння матеріалу.

Обсяг тижневого навчального навантаження учнів не перевищує гранично допустимого згідно з Санітарним регламентом для закладів загальної середньої освіти та навчальними планами типових освітніх програм. Сумарна кількість годин навчальних і корекційно-розвиткових занять становить у 1 класах – 30 год/тиждень, у 2 класах – 30 год/тиждень, у 3 і 4 класах – 31 год/тиждень. Години, передбачені для фізичної культури та корекційно-розвиткової роботи, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Розклад уроків враховує оптимальне співвідношення навчального навантаження протягом тижня, а також чергування протягом дня і тижня навчальних занять з предметів природничо-математичного, суспільно-гуманітарного циклів із навчальними предметами художньо-естетичного, фізкультурно-оздоровчого, технологічного циклів, враховує Гігієнічні правила Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти.

Відповідно до рішення педагогічної ради та враховуючи особливості організації освітнього процесу і харчування, в умовах очного (у змішаному режимі) навчання тривалість перерв між уроками становить 20 хв, великої перерви – 35 хв (для прийому їжі).

Упродовж навчальних занять проводяться вправи з рухової активності загального впливу та вправи для зняття локального стомлення.

Кількість занять із застосуванням технічних засобів навчання (ТЗН) протягом тижня не перебільшує 3-4.

Організовуючи освітній процес за дистанційною формою для дітей, батьки яких надали відповідні заяви, заклад приділяє особливу увагу забезпеченню якості навчання, системності та доступності, використанню інформаційних систем і цифрових освітніх ресурсів, дотриманню санітарних вимог щодо застосування цифрових технологій, проведенню регулярного оцінювання результатів навчання та забезпеченню належного зворотного зв'язку зі здобувачами освіти і батьками.

У разі організації освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації розклад навчальних занять наближений до розкладу під час очного навчання. Заняття проводяться у синхронному та асинхронному режимах. Педагогічні працівники самостійно визначають режим проведення окремих навчальних занять. Обсяг навчального часу в синхронному режимі визначається педагогічним працівником і може бути менше обсягу, зазначеного в пункті 7 розділу I Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, тобто менше 30% навчального часу, передбаченого Освітньою програмою закладу.

Протягом онлайн заняття обов'язково здійснюється чергування розумової активності з фізичною. Після роботи з комп'ютерною технікою з дітьми проводиться гімнастика для очей, вправи з рухової активності загального впливу з метою зняття локального стомлення, профілактики зорової та статичної втоми.

З метою недопущення перевтоми дітей під час дистанційного навчання освітній процес організовується на засадах інтеграції.

Відповідно до Положення про навчально-реабілітаційний центр домашні завдання учням 1 і 2 класів не задаються. Письмові домашні завдання учням 3 і 4 класів не є обов'язковими для виконання учнями. Під час вибору домашнього завдання враховуються часові затрати дитини на його виконання. Тривалість виконання домашніх завдань у позанавчальний час не рекомендується більше ніж 1 година. Передбачено, що поряд із дидактичною доцільністю домашні завдання мають бути цікавими і посильними для учнів, формувати в них впевненість і відповідальність за власні дії, розвивати творчість та ініціативність.

На вихідні, святкові та канікулярні дні домашні завдання не задаються.

Організація освітнього процесу у закладі передбачена таким чином, щоб не призводити до перевантаження учнів та забезпечувати безпечні, нешкідливі та здорові умови здобуття освіти.

5. Робочі навчальні плани

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 1 класів початкової школи для учнів з інтелектуальними порушеннями
помірного і тяжкого ступенів у поєднанні з іншими порушеннями
Комунального закладу освіти «Дніпропетровський багатoproфільний навчально-
реабілітаційний центр №9» Дніпропетровської обласної ради»
на 2026/2027 навчальний рік

(згідно з додатком 16 до Типової освітньої програми початкової освіти
спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми
потребами, наказ Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 814)

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень		
		1-А	1-Б	Разом
Мовно-літературна	Формування навичок читання та письма	4	4	8
Математична	Формування елементарних математичних уявлень	2+1	2+1	6
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	3	6
	Соціально-побутове орієнтування	2+1	2+1	6
Технологічна	Предметно-практичне навчання	2+1	2+1	6
Інформатична				
Мистецька	Розвиток художньо-естетичних навичок	1	1	2
	Музичне мистецтво	1	1	2
Фізкультурна*	Адаптивна фізична культура	3	3	6
Усього годин навчальних предметів		21	21	42
Корекційно-розвиткова робота*	Психомоторний та сенсорний розвиток	3	3	6
	Логопедичні заняття	2	2	4
	Ритміка	1	1	2
	Альтернативна комунікація	2-1	2-1	2
	Лікувальна фізкультура	0+1	0+1	2
	Театральна логоритміка	0+1	0+1	2
Усього корекційно-розвиткових годин		9	9	18
Додаткові години		5	5	10-10
Сумарна кількість годин		30	30	60
Гранично допустиме навчальне навантаження		20	20	-

**Години, передбачені для фізичної культури та корекційно-розвиткової роботи, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.*

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 2-4 класів початкової школи для учнів зі складними порушеннями розвитку
Комунального закладу освіти «Дніпропетровський багатопрофільний навчально-
реабілітаційний центр №9» Дніпропетровської обласної ради»

на 2026/2027 навчальний рік

(згідно з типовим навчальним планом початкової освіти для спеціальних закладів
(класів) загальної середньої освіти з українською мовою навчання дітей із
інтелектуальними порушеннями, що є складником Типових освітніх програм
для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб
із порушеннями інтелектуального розвитку, наказ Міністерства освіти
і науки України від 19.09.2022 № 836)

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень					
		2-А	2-Б	3-А	3-Б	4-А	Разом
Мовно-літературна	Українська мова / Літ-не читання	7-2	7-2	7-2	7-2	7-2	25
Математична	Математика	4	4	4	4	4	20
Природнича Соціальна і здоров'я- збережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	4	4	4	4	4	20
Технологічна Інформатична	Трудове навчання	2+1	2+1	2+2	2+2	2+2	18
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	1	1	1	5
	Образотворче м-во	1	1	1	1	1	5
Фізкультурна*	Фізична культура	3	3	3	3	3	15
Усього годин навчальних предметів		21	21	22	22	22	108
Корекційно-розвиткова робота*	Розвиток мовлення	4	4	4	4	4	20
	Ритміка	1	1	1	1	1	5
	Лікувальна фіз-ра	1	1	1	1	1	5
	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2	2	10
	Театральна логоритміка	0+1	0+1	0+1	0+1	0+1	5
Усього корекційно-розвиткових годин		9	9	9	9	9	45
Додаткові години		2-2	2-2	3-3	3-3	3-3	13-13
Сумарна кількість годин		30	30	31	31	31	153
<i>Гранично допустиме навчальне навантаження</i>		<i>21</i>	<i>21</i>	<i>22</i>	<i>22</i>	<i>22</i>	<i>-</i>

**Години, передбачені для фізичної культури та корекційно-розвиткової роботи, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.*

Пояснювальна записка

Мережа класів початкової школи у 2026/2027 навчальному році становитиме 7 класів (1-А клас, 1-Б клас, 2-А клас, 2-Б клас, 3-А клас, 3-Б клас, 4-А клас).

Очікувана кількість здобувачів освіти у початковій школі – 49 осіб, з них – 4 особи, які будуть навчатися за індивідуальною формою (педагогічний патронаж).

Очікуваний контингент здобувачів освіти – діти зі складними порушеннями розвитку, а саме з порушеннями інтелектуального розвитку різного ступеня тяжкості у поєднанні з порушеннями опорно-рухового апарату, тяжкими системними мовленнєвими порушеннями, з розладами спектра аутизму, синдромом Дауна, порушеннями зору і слуху, іншими порушеннями.

Робочі навчальні плани для учнів початкової школи закладу визначають загальний обсяг навчального навантаження (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання та формують базову основу для організації всього освітнього процесу.

Робочі навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту початкової освіти через навчальні предмети, включають обов'язкову інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову, в якій передбачено додаткові години на вивчення навчальних предметів інваріантної складової, введення спецкурсів, курсів за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

У робочих навчальних планах окреслено детальний розподіл навчального навантаження на тиждень, який дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти, встановлює погодинне співвідношення між навчальними предметами.

Робочий навчальний план для 1 класів початкової школи для учнів з інтелектуальними порушеннями помірного і тяжкого ступенів у поєднанні з іншими порушеннями складено відповідно до навчального плану початкової освіти для дітей з аутичними порушеннями тяжкого ступеня, інтелектуальними порушеннями помірного та тяжкого ступенів, що є складником Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 814).

Робочий навчальний план для 2-4 класів початкової школи для учнів зі складними порушеннями розвитку складено відповідно до типового навчального плану початкової освіти для спеціальних закладів (класів) загальної середньої освіти з українською мовою навчання дітей із інтелектуальними порушеннями, що є складником Типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 19.09.2022 № 836

«Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України».

Мистецька освітня галузь реалізується через навчальні предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

Робочі навчальні плани містять корекційно-розвитковий складник, який передбачає необхідну кількість годин для проведення корекційно-розвиткової роботи, спрямованої на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку дітей, який реалізується через предмети:

- у 1-их класах – «Психомоторний та сенсорний розвиток», «Логопедичні заняття», «Ритміка», «Альтернативна комунікація», «Театральна логоритміка», «Лікувальна фізкультура»;

- у 2-4 класах – «Розвиток мовлення», «Ритміка», «Лікувальна фізкультура», «Соціально-побутове орієнтування», «Театральна логоритміка».

Враховуючи психофізичні особливості здобувачів освіти та з метою запобігання їх перевтоми у навчальному плані **зменшено навантаження**:

- для 1 класів з предмету корекційно-розвиткового складника «Альтернативна комунікація» з 2 до 1 години на тиждень;

- для 2-4 класів з предмету «Українська мова та Літературне читання» з 7 до 5 годин на тиждень.

Додаткові години варіативної складової Типових робочих навчальних планів використано для підсилення:

- інваріантної складової на предмети «Формування елементарних математичних уявлень», «Соціально-побутове орієнтування», «Предметно-практичне навчання» у 1 класах – по 1 годині на тиждень;

- інваріантної складової на предмет «Трудове навчання» у 2 класах – по 1 годині, у 3 і 4 класах – по 2 години;

- корекційно-розвиткового складника на предмет «Театральна логоритміка» у 1-4 класах – по 1 годині;

- корекційно-розвиткового складника на предмет «Лікувальна фізкультура» у 1 класах – по 1 годині.

6. Індивідуальне навчання (педагогічний патронаж)

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

**для учнів початкової школи зі складними порушеннями розвитку,
які навчаються за індивідуальною формою (педагогічний патронаж)**

Комунального закладу освіти «Дніпропетровський багатопрофільний навчально-реабілітаційний центр №9» Дніпропетровської обласної ради»

на 2026/2027 навчальний рік

(згідно з Положенням про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.02.2021 № 160))

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Мовно-літературна	Навчання грамоти/// Українська мова/ Літературне читання	2
Математична	Математика	2
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	2
Технологічна Інформатична	Трудове навчання	2
Мистецька	Мистецтво	1
Фізкультурна	Фізична культура	1
Усього		10

Пояснювальна записка

Педагогічний патронаж є ефективною індивідуальною формою навчання в початковій школі, створеною для підтримки дітей, які на момент зарахування не мають необхідних базових навичок. Цей формат дозволяє адаптувати навчальну програму та темп викладання під індивідуальні можливості кожної конкретної дитини, забезпечуючи психологічний комфорт і безпечне середовище.

Відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8 (зі змінами), заклад організовує здобуття освіти за індивідуальною формою (педагогічний патронаж) для осіб з особливими освітніми потребами, які за станом здоров'я не можуть здобувати освіту за денною формою (відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я або медичного висновку про стан здоров'я дитини за формою, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України).

Робочий навчальний план для учнів початкової школи, які навчаються за індивідуальною формою (педагогічний патронаж), розроблено на основі робочого навчального плану Освітньої програми закладу відповідно до кількості предметів інваріантної складової конкретного класу, до якого зарахований учень/учениця.

Згідно з Положенням про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, на кожного здобувача освіти 1-4 класів, які здобувають освіту за

індивідуальною формою (педагогічний патронаж), передбачено по 10 годин на тиждень.

Мистецька освітня галузь реалізується через інтегрований курс «Мистецтво».

Індивідуальне навчання (педагогічний патронаж) передбачає:

- надання освітніх послуг відповідно до потреб дитини та у формі, яка найбільш відповідає стану здобувача освіти та його індивідуальним можливостям і потребам;

- можливість відвідувати корекційно-розвиткові заняття за розкладом класу, до якого зарахований учень;

- можливість періодично долучатися до учнівського колективу з метою соціалізації у межах освітніх заходів;

- взаємодію педагогічних працівників закладу із закладами охорони здоров'я, закладами соціального захисту дітей, інклюзивно-ресурсними центрами;

- контроль за виконанням Освітньої програми, яку опановує здобувач освіти;

- реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії шляхом розроблення індивідуальних навчальних планів та індивідуальних програм розвитку;

- організацію та проведення консультацій;

- оцінювання результатів навчання;

- надання доступу до безоплатного користування інфраструктурою закладу;

- організацію психолого-педагогічного супроводу тощо.

Робочий (індивідуальний) навчальний план забезпечує виконання учнем освітньої програми закладу та враховує його особливі освітні потреби дитини, визначені за результатами комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку.

Навчання учнів має корекційну спрямованість, тобто процес навчання організовано таким чином, щоб враховувати та коригувати особливі освітні потреби учнів, які мають певні особливості розвитку і пізнавальні труднощі. Це передбачає використання спеціальних педагогічних прийомів, методів та організаційних форм, спрямованих на виправлення недоліків, розвиток потенціалу учнів та їхню соціалізацію.

Здобувачі освіти проходять формувальне і підсумкове (річне) оцінювання, а також державну підсумкову атестацію (за можливості) відповідно до законодавства. Формувальне оцінювання відбувається шляхом спостереження за здобувачем освіти у різних видах навчальної діяльності або за допомогою інших засобів формуального оцінювання. Оцінювання результатів навчання, державна підсумкова атестація може відбуватися разом з іншими здобувачами освіти відповідного класу за розкладом, визначеним закладом, або окремо від них. Засоби оцінювання визначає вчитель з урахуванням змісту індивідуального навчального плану. Результати оцінювання фіксуються в Класному журналі та зазначаються у

Свідомі досягнень разом з рекомендаціями батькам (іншим законним представникам) щодо організації подальшого навчання.

За результатами річного оцінювання та/або атестації здобувача освіти педагогічна рада закладу може прийняти рішення про продовження здобуття освіти за індивідуальною формою або про переведення здобувача освіти на інституційну форму здобуття освіти.

Видача здобувачам освіти, які навчаються за індивідуальною формою (педагогічний патронаж), документів про освіту здійснюється відповідно до законодавства.

Навчальні заняття, консультації, оцінювання можуть проводитися за місцем проживання здобувача освіти або в закладі, індивідуально або для групи учнів.

Для забезпечення індивідуальної форми навчання (педагогічний патронаж) можуть використовуватися технології дистанційного навчання відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115.

7. Корекційно-розвитковий складник

Важливе місце в освітньому процесі займає корекційно-розвиткова модель навчання, яка забезпечує учнів комплексними знаннями, вміннями та навичками.

Корекційно-розвиткові послуги надаються в груповій формі у вигляді занять та проводяться педагогічними працівниками закладу в другій половині дня після прогулянки на свіжому повітрі та денного відпочинку, крім випадків, коли проведення таких занять у першій половині дня передбачено медичними приписами.

Корекційно-розвиткові заняття проводяться відповідно до робочого навчального плану, індивідуальної програми розвитку дитини та узгоджуються з реабілітаційними заходами, що надаються учням у реабілітаційному відділенні центру, та не призводять до перевантаження здобувачів освіти.

Реалізація корекційно-розвиткових завдань у процесі навчання осіб зі складними порушеннями розвитку полягає у формуванні навичок життєдіяльності в соціальному середовищі: в особистісному становленні школярів, розвитку навичок самообслуговування, соціальній адаптації, активізації їхньої пізнавальної діяльності та створенні позитивної мотивації учнів до навчання, розвитку когнітивних функцій, мовлення та комунікативної діяльності, сприянні моральному, фізичному, соціокультурному та естетичному розвитку особистості, формуванні вміння вчитися тощо.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи:

- розвиток психомоторики (подолання або пом'якшення психофізичних порушень, гармонізація психофізіологічного статусу, збагачення рухового

репертуару, тренування психомоторних функцій (координованість, статична і динамічна рівновага, спритність, витривалість), зміцнення здоров'я з урахуванням індивідуальних можливостей);

- сенсорний розвиток, сенсорна інтеграція (розвиток моторної імітації, збагачення чуттєвого досвіду, формування полісенсорного сприймання, коригування сенсорної гіперчутливості, розвиток відчуття ритму, розвиток дрібної моторики та зорово-моторної координації);

- соціально-комунікативний розвиток (формування навичок адекватної поведінки та вміння діяти у конкретних життєвих ситуаціях, розвиток здатності виконувати соціальні норми та правила поведінки, підпорядковуватися інструкціям, формувати комунікативні вміння, у тому числі невербальні, стимулювати розвиток мовлення, поповнення активного та пасивного словникового запасу, формувати соціально-побутові навички).

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами зі складними порушеннями розвитку, мети, завдань та напрямів такої роботи.

При плануванні та організації корекційно-розвиткових занять для учнів зі складними порушеннями розвитку особлива увага приділяється формуванню в дітей компетентностей для самостійного життя, соціально-побутового орієнтування, поліпшення рухових, психічних, комунікативних і мовленнєвих функцій, засвоєння правил суспільної поведінки, формування вміння керувати власними емоціями та поведінкою, формування самоствердження і належної самооцінки особою своїх можливостей, зокрема розвитку навичок самообслуговування і соціальної адаптації, когнітивних функцій, мовлення, формуванню життєвих компетентностей тощо.

Учні початкової школи, які навчаються за індивідуальною формою (педагогічний патронаж), можуть відвідувати корекційно-розвиткові заняття за розкладом класу, до якого вони зараховані.

Корекційно-розвитковий складник Освітньої програми передбачає необхідну кількість годин для проведення корекційно-розвиткової роботи, спрямованої на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку дітей.

В освітньому процесі закладу використовуються відповідні програми з корекційно-розвиткової роботи для початкових класів, призначені для дітей з особливими освітніми потребами, затверджені Міністерством освіти і науки України, рекомендовані для використання Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» (офіційний перелік публікується на інформаційних ресурсах відомства та через Інститут модернізації змісту освіти).

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу з відповідною корекційною освітою.

8. Виховний складник

Виховний процес є невід'ємною складовою освітнього процесу в закладі, ґрунтується на принципах, визначених Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» і закладає основу для ціннісного ставлення учнів до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я тощо.

Виховний процес включає навчання, виховні години, позакласні заходи (бесіди, рольові ігри, тренінги, екскурсії, свята, конкурси, виставки тощо) та інші форми роботи, які сприяють всебічному розвитку дитини.

Виховний процес спрямований на виховання в учнів:

- морально-вольових якостей, комунікативних навичок, культури спілкування, ціннісних якостей особистості: цілеспрямованості, працьовитості, самостійності, терплячості, навичок контролю й самоконтролю, допитливості, бажання навчатися, не боятися помилок, впевненості у власних можливостях і здібностях, планування діяльності та доведення справи до кінця, охайності та завершеності дії поставленого завдання;
- активності, здатності до оцінювання та контролю власних дій, здатності до оцінювання та контролю дій інших, здатності до співпраці з педагогами та іншими учнями;
- потреби у спілкуванні, інтересу до читання, що є підґрунтям для повноцінної соціалізації дитини з інтелектуальними порушеннями;
- виховання основних моральних якостей особистості, морального ставлення до оточуючого світу, до людей, до себе; елементарних світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій, пошани до української культури;
- шанобливого ставлення до людей праці та їх професії, трудових традицій українського народу та інших народів світу;
- ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності;
- ціннісного ставлення до життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві;
- дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадливого використання природних ресурсів;
- основ національної свідомості, активної позиції здобувача освіти щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

- ціннісного ставлення до мистецтва, потреби й здатності до художньо-творчої самореалізації тощо.

В умовах воєнної агресії російської федерації в Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства. Серед виховних напрямів у закладі найбільш актуальними є громадянсько-патріотичне, духовно-моральне та екологічне виховання як основні складові національно-патріотичного виховання, які відповідають нагальним вимогам і викликам сучасності, закладають підвалини для формування свідомості учнів. Адже розвиток держави розглядається як запорука власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності за природу як за національне багатство, здорового способу життя, готовності до змін та до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості в учнів початкових класів буде здійснюється на прикладах героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності. Національно-патріотичне виховання має сприяти єднанню українського народу, соціально-економічних, духовних, культурних основ розвитку українського суспільства і держави.

Виховна робота також спрямована на формування культури поваги до людської гідності та усвідомлення цінності багатоманіття в суспільстві. Важливим напрямом діяльності є розвиток навичок використання безбар'єрної та недискримінаційної мови, що ґрунтується на принципах рівності, інклюзії та взаємоповаги. Особливу увагу приділено ролі мови у створенні безпечного, інклюзивного й дружнього освітнього середовища, у якому кожна людина, незалежно від віку, статі, стану здоров'я, інвалідності, етнічного походження, мови спілкування чи інших ознак, почувається прийнятою, почутою та має рівні можливості для навчання, розвитку й самореалізації.

Мета національно-патріотичного виховання реалізується через систему таких виховних завдань:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до державної символіки;
- культивування ставлення до військовослужбовця як до захисника України, героя;
- виховання екологічної культури особистості, усвідомлення себе частиною природи, почуття відповідальності за неї, основи життя на землі;

- формування толерантного ставлення до інших людей, народів, культур і традицій;
- утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства;
- культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, відповідального ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури;
- спонукання зростаючої особистості до протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму;
- розвиток духовності і моральності у суспільстві, утвердження традиційних сімейних цінностей.

Виховна робота в гуртках є важливою складовою освітнього процесу, спрямованою на всебічний розвиток особистості дитини. Вона передбачає організацію діяльності, яка сприяє формуванню моральних, етичних, соціальних та культурних цінностей, а також розвитку інтересів, здібностей та творчого потенціалу учнів. Для здобувачів початкової освіти у закладі функціонує гурток художньо-естетичного спрямування «Умілі рученята».

Важливим напрямом роботи є організація взаємодії з батьками, яка передбачає наступні види діяльності: вивчення досвіду сімейного виховання, наявних проблем і досягнень; формування педагогічної культури, навчання батьків умінням взаємодіяти з дитиною, розуміти її сигнали та потреби; надання консультативної допомоги в організації занять з дитиною вдома; розповсюдження та обмін досвідом.

Виховна робота здійснюється педагогічними працівниками відповідно до Освітньої програми, річного плану роботи, режиму роботи закладу та спрямовується на всебічний розвиток дитини.

9. Зміст навчального матеріалу

Освітня програма для учнів початкової школи закладу окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями доступних результатів навчання.

У 2-4 класах під час планування освітнього процесу передбачається використання Типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку (розроблених під керівництвом Чеботарьової О. В., наказ Міністерства освіти і науки України від 19.09.2022 № 836). Так, у колонці цих Типових програм «Орієнтовний зміст навчального матеріалу» подано зміст навчального матеріалу з кожного предмета. Колонка «Предметно-орієнтовані компетентності» ознайомлює з переліком знань і умінь, якими мають оволодіти учні в процесі навчання. Колонка

«Життєва компетентність» інформує щодо результатів сформованості в учнів пізнавальних та соціально-адаптивних здібностей у відповідності до мети та змістового наповнення галузі (предмета).

Орієнтовний зміст навчального матеріалу та предметно-орієнтовані компетентності подані за змістовими лініями – певними темами та напрямками, які пронизують весь освітній процес, інтегрують ключові і загальнопредметні компетентності, навчальні предмети та сприяють формуванню ключових компетентностей учнів. Вони є засобом наскрізного навчання, тобто теми, що розглядаються на різних предметах, але мають спільні цілі та значення. Змістові лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають не тільки засвоювати знання з різних предметів, але й формувати в учнів уявлення про суспільство в цілому, формувати ціннісні орієнтири, розвивати ключові компетентності, розвивати здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях тощо.

Предметні компетентності для учнів 2-4 класів з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким, помірним і тяжким ступенем). Програмові компетенції для дітей із помірним і тяжким ступенем інтелектуального порушення виокремлено під спеціальним позначенням – *. Конкретний зміст навчання добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей здобувачів освіти.

У перших класах, враховуючи особливості психофізичного розвитку дітей, їхні освітні можливості і потреби, під час планування освітнього процесу передбачається використання Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 814). Також будуть використані модельні навчальні програми для 1–4 класів, розроблені під загальним керівництвом О. Чеботарьової та затверджені Міністерством освіти і науки України, які є базовим інструментом для навчання дітей із помірними та тяжкими порушеннями інтелектуального розвитку.

Обрані програми є базовим інструментом для навчання дітей. Навчальні програми конкретних предметів та курсів створюють вчителі (самостійно або об'єднавшись) на основі типової освітньої програми або модельної навчальної програми. У розроблених програмах зміст навчального матеріалу та очікувані результати навчання адаптуються під індивідуальні можливості дітей, таким чином створюючи оптимальні умови для успішної інтеграції учнів у суспільство, розвитку їхньої самостійності та гармонійного особистісного становлення.

Послідовність викладання навчального матеріалу, розподіл годин за темами, розділами, використання оригінальних форм, методів і засобів навчання педагог визначає самостійно, враховуючи пізнавальні здібності та можливості учнів,

конкретні умови роботи, при цьому забезпечуючи досягнення навчальних і корекційно-розвиткових завдань та орієнтовних очікуваних результатів.

Реалізація корекційно-розвиткових завдань у процесі навчання учнів зі складними порушеннями розвитку полягає в особистісному розвитку школярів, активізації їхньої пізнавальної діяльності та створенні позитивної мотивації учнів до навчання; розвитку мовлення та комунікативної діяльності, сприянні розумовому, моральному, фізичному, соціокультурному та естетичному розвитку особистості; формуванні навичок самостійності та вміння вчитися тощо.

Навчальні та корекційно-розвиткові заняття проводяться згідно з календарно-тематичним плануванням. При розробці календарно-тематичного планування вчителі можуть спрощувати чи скорочувати зміст навчального матеріалу, доповнювати додатковими компонентами, враховуючи індивідуальні потреби і можливості здобувачів освіти зі складними порушеннями.

10. Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Очікувані результати навчання (орієнтовні досягнення) здобувачів освіти – це знання, вміння, навички, ставлення та цінності, які учень/учениця має продемонструвати після завершення певного етапу навчання. Ці результати є чіткими, вимірюваними та діагностичними, щоб їх можна було оцінити.

Очікувані результати навчання визначаються Державним стандартом початкової освіти та відображаються у Типових освітніх програмах. Вони охоплюють дев'ять освітніх галузей, серед яких мовно-літературна, математична, природнича, технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична, мистецька, фізкультурна.

Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей.

Для кожної освітньої галузі визначено мету та загальні орієнтовні досягнення здобувачів освіти. За ними впорядковано обов'язкові результати навчання здобувачів освіти, які є основою для їх подальшого навчання на наступних рівнях загальної середньої освіти.

Вимоги до результатів навчання (орієнтовних досягнень) та компетентностей здобувачів освіти визначено за такими освітніми галузями:

№ з/п	Освітні галузі	Орієнтовні очікувані результати (орієнтовні досягнення)
1	Мовно-літературна	Формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей, розвиток особистості засобами різних видів мовленнєвої діяльності, здатності спілкуватися українською мовою, користуватися нею в особистому і суспільному житті,

		збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей
2	Математична	Формування математичної та інших ключових компетентностей, розвиток мислення, здатності розпізнавати і моделювати процеси та ситуації з повсякденного життя, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, а також здатності робити усвідомлений вибір
3	Природнича	Формування компетентностей в галузі природничих наук, екологічної та інших ключових компетентностей шляхом опанування знань, умінь і способів діяльності, розвитку здібностей, які забезпечують успішну взаємодію з природою, становлення відповідальної, безпечної і природоохоронної поведінки у навколишньому світі
4	Технологічна	Формування компетентностей в галузі техніки і технологій, здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без заподіяння йому шкоди, до використання технологій для власної самореалізації
5	Інформаційна	Формування інформаційно-комунікаційної компетентності, здатності до розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв, навичок безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві
6	Соціальна і здоров'я збережувальна	Формування соціальної компетентності, розвиток самостійності у побуті через особисту ідентифікацію, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, добробуту та сталого розвитку
7	Громадянська та історична	Формування громадянської компетентності, власної ідентичності, поваги і толерантного ставлення до оточуючих, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів
8	Мистецька	Формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, поваги до національної та світової спадщини
9	Фізкультурна	Формування соціальної та інших ключових компетентностей, стійкої мотивації до занять фізичною культурою для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок

Очікувані результати навчання здобувачів освіти зі складними порушеннями розвитку адаптовані до їхніх індивідуальних можливостей.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти як орієнтир сформованості пізнавальних та соціально-адаптивних здібностей відповідають (орієнтовно)

визначеним Типовими освітніми програмами для 1-2 і 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.09.2022 № 836) та Типовою освітньою програмою початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 814).

Особлива увага приділяється формуванню в учнів необхідних життєвих компетентностей для самостійного життя, у тому числі соціально-побутового орієнтування, поліпшення рухових, психічних, комунікативних і мовленнєвих функцій, засвоєння правил суспільної поведінки, формування самоствердження і належної самооцінки особою своїх можливостей.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Вчителі не лише показують виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості разом з учнями перевіряють його на практиці та встановлюють причинно-наслідкові зв'язки.

11. Опис інструментарію оцінювання

Оцінювання розглядається як процес отримання даних про стан сформованості результатів навчання учнів зі складними порушеннями розвитку та аналіз отриманих даних і здійснюється з метою створення сприятливих умов для розвитку дітей, формування у них компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних особливостей та потреб, а також визначення ступеня якості освітнього процесу та шляхів підвищення його ефективності.

Контроль за оцінюванням навчальних досягнень спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного учня у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи базується на особистісно орієнтованому і компетентнісному навчанні та здійснюється згідно з методичними рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4-х класів закладів загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти», та відповідно до Критеріїв оцінювання результатів навчання учнів початкової школи з порушеннями інтелектуального розвитку закладу, розроблених на основі навчально-методичного посібника «Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями

інтелектуального розвитку» (2020, авт.: Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О. та інші).

Об'єктами оцінювання є результати навчання дитини, у тому числі процес їх досягнення. Результати навчання – це знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти і оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Система оцінювання навчальних досягнень учнів ґрунтується винятково на позитивному ставленні до кожної дитини незалежно від її природних здібностей. Оцінюється не рівень недоліків, а рівень досягнень учня у порівнянні з його попередніми досягненнями.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру.

Упродовж навчання в початковій школі учні навчаються способам самоконтролю, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюється у процесі формуального (поточного) та підсумкового (річного) оцінювання.

Формувальне (поточне) оцінювання має на меті: відстежити особистісний розвиток учнів й хід опанування ними навчального досвіду як основи компетентності; підтримати навчальний розвиток дітей; визначити сильні сторони дитини; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявити проблеми й запобігти їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо коригування програми й методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Також, враховуючи ту вікову особливість, що діти дуже чутливі до оцінювання їх дорослими, а негативну оцінку вони розуміють як вияв негативного ставлення з боку педагога, а також розуміючи важливість ролі початкової освіти

як «стартового майданчика» для того, щоб задати індивідуальну траєкторію розвитку особистості, використовується формувальне оцінювання, яке включає два обов'язкових компоненти:

- доброзичливе ставлення до дитини як до особистості;
- позитивне ставлення до зусиль дитини, спрямованих на розв'язання задач, навіть якщо ці зусилля не дали позитивного результату.

Формувальне оцінювання розпочинається з перших днів навчання у школі, триває постійно і спрямовується на з'ясування проблем в опануванні учнем програмовим матеріалом та запобігання утруднень у подальшому навчанні. Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію розвитку; діагностувати досягнення на кожному етапі навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо її коригування і методів навчання відповідно до потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимальні результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Педагогічні працівники дотримуються алгоритму діяльності під час організації формувального оцінювання, враховуючи індивідуальні можливості дітей:

1) Формулювання об'єктивних і зрозумілих для дітей розвивально-навчальних цілей (педагог спільно з дітьми розробляє й обговорює цілі заняття; ціль є вимірною, щоб з'ясувати, на якому рівні вона досягнута);

2) Ознайомлення дітей з критеріями оцінювання (до початку виконання завдання педагог обговорює з дітьми конкретно сформульовані цілі, які є зрозумілими для здобувачів освіти – це сприяє успішному виконанню завдань та позитивному ставленню дітей до самого процесу оцінювання);

3) Формування суб'єктної позиції дітей у процесі оцінювання, тобто забезпечення активної участі дітей у процесі оцінювання (педагог забезпечує ефективний зворотній зв'язок, зрозумілий і чіткий, доброзичливий та своєчасний: у процесі оцінювання діти не протиставляються одне одному, увага акцентується лише на порівнянні роботи (відповіді, дії тощо) з тим, як працювала дитина раніше, на позитивній динаміці досягнень;

4) Створення умов для формування умінь дітей аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія) (у процесі розвитку та навчання дітей педагог сприяє становленню елементів рефлексії, спрямованих на спостереження своїх дій та дій однолітків, осмислення своїх суджень, дій, вчинків з огляду на їх відповідність загальноприйнятим нормам та вимогам; здатність до персональної рефлексії у дітей з інтелектуальними порушеннями є достатньо обмежена, але

можливості її розвитку актуалізуються: під час роботи в групі дитина включається у взаємодію з наступним відтворенням дій та комунікацій в контексті особистісного та суспільного значення – таким чином закладаються основи для самоспостереження і спостереження, які виводяться на рефлексивний рівень у майбутньому);

5) Коригування підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання (відстежуючи поступ дитини, формувальне оцінювання дає можливість педагогу здійснити коригування освітнього процесу на ранніх етапах, а дитині – усвідомити відповідальність за навчання: оцінка дитини завжди є позитивною, у випадку невдач або непосильності виконання завдання дитині пропонується легше завдання, аби оцінити й підтримати зусилля).

Інші компоненти оцінювання (аналіз допущених дитиною помилок, труднощів, що постали перед нею, конкретні вказівки про те, як покращити досягнутий результат) не є предметом розгляду у першому і другому класах, але стають актуальними на подальших навчальних етапах у початковій школі.

Орієнтирами для здійснення формувального оцінювання є вимоги до результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти та очікуваними результатами, зазначеними у відповідних Типових освітніх програмах для навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Підсумкове (річне) оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітніми програмами.

Формувальне оцінювання є безперервним процесом, що зосереджується на процесі навчання та забезпечує зворотній зв'язок, а підсумкове оцінювання є завершальним етапом, що визначає загальний рівень досягнень дитини на певному етапі. Обидва види оцінювання важливі для забезпечення якості навчання та мотивації учнів.

Для формувального та підсумкового оцінювання використовуються такі інструменти: спостереження, діагностичні роботи, портфоліо учня, проекти, тести, дослідження, самооцінювання та взаємооцінювання тощо.

Обираючи інструмент, педагоги обов'язково враховують вік учнів, індивідуальні особливості розвитку і пізнавальної діяльності, предмет, мету оцінювання та доступні технології. Використання різноманітних інструментів для оцінювання дозволяє зробити навчання більш ефективним та цікавим для дітей.

Оцінюванню підлягають особисті досягнення учнів і їхні об'єктивні навчальні досягнення. Особисті досягнення – це прогрес, який демонструє дитина в особистісному розвитку (рівень самостійності, комунікативності, уміння працювати в групі, ставлення до навчання, сформованість ціннісних орієнтирів,

загальнонавчальних умінь тощо). Навчальні досягнення відображають кількісний і якісний результат пізнавальної діяльності (ступінь засвоєння елементарних знань і вмінь з навчальних предметів).

Для оцінювання особистісних досягнень учнів використовується вербальна оцінка; об'єктивних результатів навчання учнів у 1-2 класах – вербальна оцінка, у 3-4 класах – або вербальна оцінка, або рівнева оцінка за вибором закладу на підставі рішення педагогічної ради.

У рамках академічної свободи педагогічні працівники самостійно обирають форми і види перевірок для проведення формувального (поточного) і підсумкового (річного) оцінювання з урахуванням індивідуальних особливостей дітей.

При навчанні у дистанційному режимі оцінювання результатів навчання учнів здійснюватиметься дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.

За потреби здійснюється адаптація/модифікація проведення процедур оцінювання з урахуванням особливостей розвитку учнів.

На початку навчального року вчителями здійснюється вхідне оцінювання учнів, тобто проводиться робота з виявлення рівня опанування дітьми навчального матеріалу за минулий рік. За його результатами визначається необхідність організації повторення вивченого матеріалу (запровадження «коригуючого навчання»). Це дозволяє з'ясувати готовність учнів до засвоєння нового змісту навчальних предметів, а також допомагає визначити оптимальні умови для планування й організації подальшого освітнього процесу. Спосіб діагностування результатів вчитель обирає самостійно. Результати діагностування не підлягають обліку і не враховуються під час оцінювання за перший семестр.

Облік результатів підсумкового (річного) оцінювання у початковій школі фіксують у свідоцтвах досягнень учнів.

Свідоцтва досягнень учнів оформлюються відповідно до чинного законодавства України та, враховуючи особливості освітньої програми закладу, можуть бути змінені на підставі рішення педагогічної ради.

Відстеження результатів навчання здобувачів освіти проводиться систематично, тричі за навчальний рік: у вересні (вхідне оцінювання), січні, травні з усіх навчальних предметів (курсів), фіксується динаміка індивідуального розвитку, що дає розгорнуте уявлення про індивідуальний навчальний поступ дитини під час навчального року та змогу досліджувати стан і результати навчання здобувачів освіти та освітньої діяльності закладу.

За результатами спостереження здійснюється аналіз результатів навчання здобувачів освіти, визначаються чинники впливу на отриманий результат, приймаються рішення щодо їх коригування тощо.

Педагоги обирають і погоджують з батьками здобувачів освіти форму зворотного зв'язку та систематично проводять роз'яснювальну роботу з батьками щодо особливостей оцінювання результатів навчання та процесу їх досягнення, що сприяє спрямуванню оцінювання на розвиток дитини.

Результати оцінювання здобувачів освіти доносяться до відома батьків (законних представників) дітей. Оцінка навчальної діяльності є конфіденційною інформацією, доступною лише для дитини та її батьків (законних представників).

Відповідно до пункту 8 статті 12 Закону України «Про освіту» наприкінці 4 класу, з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та/або якості освіти, проводиться державна підсумкова атестація здобувачів початкової освіти.

Відповідно до Інструкції про звільнення від проходження державної підсумкової атестації учнів (вихованців) загальноосвітніх навчальних закладів за станом здоров'я, затвердженою спільним наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України і Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2013 № 72/78 «Про затвердження Інструкції про звільнення від проходження державної підсумкової атестації учнів (вихованців) загальноосвітніх навчальних закладів за станом здоров'я» учні можуть бути звільнені від проходження державної підсумкової атестації за станом здоров'я на підставі висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я.

12. Форми організації освітнього процесу

У 2026/2027 навчальному році для здобувачів освіти організовується очна форма освітнього процесу.

Для учнів, батьки яких подали відповідну заяву, організовується дистанційне навчання.

Для учнів, які не можуть здобувати освіту за денною формою згідно з медичними показаннями, освітній процес організовується за індивідуальною формою навчання (педагогічний патронаж).

Форма організації освітнього процесу може змінюватися упродовж навчального року, окрім індивідуальної форми навчання (педагогічний патронаж).

Основними формами організації освітнього процесу в початковій школі є різні типи уроків (класичний предметний урок, урок засвоєння нових знань, урок формування компетентностей, урок розвитку компетентностей, урок перевірки компетентностей, урок корекції основних компетентностей, комбінований урок); також використовуються бінарні та інтегровані уроки, практичні уроки, уроки-подорожі, уроки-ігри, рольові ігри, театральні дійства, екскурсії, віртуальні подорожі, огляди-конкурси, виставки, ярмарки тощо, які організовуються у межах уроку або в позаурочний час, що дозволяє урізноманітнити освітній процес та підвищити пізнавальну діяльність.

Освітній процес організовано в ігровій формі, що забезпечує ефективний підхід до дітей зі складними порушеннями розвитку через використання адаптованих дидактичних ігор та вправ. Ігрова діяльність допомагає знизити тривожність, м'яко залучає до взаємодії, стимулює сенсорне та емоційне сприйняття, а також створює комфортні умови для засвоєння нових життєвих навичок у безпечному й індивідуальному темпі для кожного учня.

Педагогами активно використовуються такі сучасні технології, як проектна технологія, співробітництва, проблемного навчання, інтерактивні акції, колективні творчі справи, технологія «створення ситуації успіху» тощо.

Загалом, форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання педагог визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи та індивідуальні особливості учнів, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Провідним підходом відповідно до концепції Нової української школи є компетентнісний підхід, спрямований на формування необхідних життєвих компетентностей. Компетентнісний підхід визначає спрямованість освітнього процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані компетентності учнів, як ключові, предметні та життєві. Життєва компетентність, як здатність дитини зі складними порушеннями розвитку в процесі інтегрування у соціальне оточення цілісно реалізовувати на практиці знання, досвід і цінності, набуті в процесі корекційного навчання, набуває особливого значення.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

З метою виконання Освітньої програми центру, організації навчальної, виховної та пізнавальної діяльності учнів, надання кваліфікованої допомоги учням у підготовці до уроків і виконанні домашніх завдань, формування в учнів ключових компетентностей, необхідних для подальшого самостійного життя, забезпечення психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг тощо у закладі функціонують групи продовженого дня, працюють гуртки.

Загалом вся пізнавальна діяльність учнів спрямована на включення їх у суб'єкт-суб'єктні відносини з педагогами, в процесі чого здійснюється корекція наявних у дітей порушень пізнавальних процесів, мовленнєвого розвитку, емоційно-вольової сфери, фізичного розвитку, соціальної

спрямованості особистості з опорою на сильні сторони дітей. Таким чином долаються вторинні порушення та подальші ускладнення, відбувається компенсація основного порушення, формуються такі життєво необхідні навички, як самостійність, комунікативність, пізнавальна діяльність, уміння керувати власними емоційно-поведінковими проявами, здатність до діяльності, вміння робити цілісні узагальнення тощо.

Під час дистанційної форми організації освітнього процесу заняття, виховні та інші заходи можуть здійснюватися на засадах інтеграції.

За потребою педагогічні працівники можуть організувати індивідуальні форми роботи з учнями, у тому числі в дистанційній формі.

У разі організації дистанційного навчання та вибору електронних освітніх ресурсів враховується їх дидактична доцільність, фактологічна коректність змісту, відповідність навчальним програмам. Вибір цифрової платформи для використання в освітньому процесі заклад здійснює самостійно з урахуванням технічних можливостей вчителів та учнів.

13. Взаємозв'язок освітніх галузей та наступність дошкільної, початкової освіти та базової середньої освіти

Наступність дошкільної і початкової освіти забезпечує плавний перехід дитини до школи через психологічну готовність, єдині педагогічні вимоги та спільну роботу, що допомагає швидко звикнути до нового середовища без стресу. Цей процес гармонійно поєднує методи навчання в дошкільному відділенні і початковій школі закладу. Він допомагає дитині легко змінити звичну ігрову діяльність на навчальну. Вчителі спираються на ті знання, вміння та навички, які малюк здобув раніше, замість того щоб починати навчання з нуля, заздалегідь знайомлять майбутнього першокласника зі шкільним простором та новими правилами. Такий узгоджений підхід береже здоров'я дитини та підтримує її інтерес до пізнання світу.

Освітня програма передбачає взаємозв'язок освітніх галузей, а також міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків: вони взаємодіють між собою, доповнюють одна одну та сприяють всебічному розвитку дитини. Це означає, що вивчення окремих предметів у закладі не здійснюється ізольовано, а знання, уміння та навички, здобуті дитиною в одній галузі (предметі), можуть бути використані та закріплені в іншій (іншому). Встановлення та реалізація в освітньому процесі таких зв'язків сприяють формуванню ключових компетентностей – їх використання

посилює пізнавальний інтерес здобувачів освіти до навчання, учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації та загалом забезпечують цілісність процесу здобуття початкової освіти.

Наступність між рівнями освіти – це логічний і послідовний зв'язок етапів навчання, що забезпечує плавний перехід від одного рівня до іншого, зберігаючи та розвиваючи раніше здобуті знання, вміння та навички. Цей принцип є ключовим для створення єдиного освітнього простору, оскільки він гарантує, що дитина не зазнає різкого перелому в навчанні та вихованні та отримує цілісний розвиток особистості.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, розвитку пізнавальної діяльності, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я тощо.

Наступність дошкільної і початкової освіти необхідна для створення єдиного освітнього процесу, що логічно продовжується від дошкільної освіти до початкової школи. Цей процес допомагає досягти цілісного розвитку особистості. Наступність розвитку дитини забезпечується завдяки:

- узгодженості та цільовій єдності в розвитку дитини на етапі дошкільної та початкової освіти;
- визначенню спільних для дошкільної та початкової освіти принципів, підходів, намірів та адекватних віковим закономірностям дитини провідним видам діяльності, які спрямовують розвиток дитини;
- використанню форм та методів педагогічної роботи, які відповідають віку дітей;
- послідовному збагаченню результатів освіти, які висвітлено у формуванні компетентностей дитини дошкільного та молодшого шкільного віку.

Перехід між дошкільною і початковою освітою є поступовим, оскільки діти потребують проходження періоду адаптації. Для цього в початковій школі продовжується та поступово піднімається на інший рівень та діяльність, яка була в дошкільному відділенні. Наступність означає збереження основних видів діяльності дітей дошкільного віку в початковій школі, зокрема спілкування, навчання за допомогою гри, рухова активність, пізнавальна діяльність, засвоєння господарсько-побутових навичок, ліплення, малювання, аплікація, конструювання, слухання музики, спів, театральна діяльність тощо. Вчителі початкових класів знають дошкільну навчальну програму та використовують її складові в адаптаційний період.

З цією ж метою та для пом'якшення адаптаційного періоду, враховуючи високу втомлюваність дітей з психофізичними порушеннями, у закладі є можливість організовувати для учнів хвилинки відпочинку (індивідуально, у разі очного навчання та враховуючи безпекову ситуацію).

Саме зрілість особистісних якостей та психічних процесів забезпечує успішність розвитку навчальних навичок на наступних етапах шкільного життя. У молодшому шкільному віці розгортається навчальна діяльність, яка спирається на вікові надбання дитини дошкільного віку та потребує належних педагогічних форм та методів роботи.

Освітня програма забезпечує наступність також з базовою середньою освітою шляхом створення спеціальних педагогічних умов для плавного переходу учнів до наступного рівня освіти: формування компетентностей, необхідних для подальшого навчання, узгодження методів навчання, використання певних навчальних стратегій, забезпечення психологічної підтримки дітей, визначення рівня готовності дітей до переходу до іншої школи тощо.

Наступність між початковою та базовою освітою є важливою для забезпечення безперервності та успішності навчання учнів з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку. Вона дозволяє дітям плавно перейти до нової освітньої програми, зберегти інтерес до навчання та досягти результатів.

14. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за Освітньою програмою

Розпочати навчання у початковій школі закладу за Освітньою програмою можуть діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося 6-7 (8) років, у яких діагностовано складні порушення розвитку, які потребують корекційно-розвиткової роботи, створення особливих умов для здобуття освіти, постійної додаткової підтримки в освітньому процесі, яким відповідно до висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну оцінку розвитку дитини рекомендовано навчання за освітньою програмою для такої категорії дітей, а також за наявності відповідної заяви одного з батьків (законних представників) та інших необхідних для зарахування документів.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі закладу, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Дитина повинна мати певні навички, необхідні для навчання в школі: вміння вступати у базовий контакт та соціально взаємодіяти з іншими дітьми і педагогами, здатність реагувати на емоційне звернення, здатність самотійно пересуватися, вміння концентрувати увагу на певних предметах та завданнях, слухати, виконувати

прості інструкції, володіти базовими навичками самообслуговування, дотримуватися режиму дня в закладі тощо).

Діти, які не мають базових навичок, необхідних для навчання в школі, можуть навчатися у початковій школі закладу за індивідуальною формою (педагогічний патронаж).

15. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних і корекційно-розвиткових занять, виховних заходів тощо;
- спостереження за досягненням учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної, матеріальної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та Освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників, їх педагогічної майстерності.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма, сформована на основі Типових освітніх програм, не потребує окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти. Її схвалює педагогічна рада закладу та затверджує директор.

Освітня програма оприлюднюється на офіційному сайті закладу.

На основі Освітньої програми складається та затверджується робочий навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу.